

Văn hóa c̣n chén!

Tác Giả: Tṛn Văn Giang

Thứ Tư:, 21 Tháng 4 Năm 2010 21:36

Không có ăn nḥu đ̣ c̣ hịu là “không pḥi phép,” “không bịt địu,” “không ṛ̣u không pḥi ḷ (vô ṭu ḅt thành ḷ),” “khó cḥi,” “cḥi không vô...”

...Bụn nḥ ly ṛ̣u đ̣y



□

không có ai cùng c̣n;

Bụn nḥ ly ṛ̣u c̣n

không còn ṛ̣u đ̣ say...

(“Bụn” – nḥc Y Vân - tḥ Ṭ Ký)

Ngoài cái tên ṭa mà tôi ṭm tḥi cḥn cho bài này, “Văn hóa c̣n chén” (the ‘bottoms-up’ culture), còn có muôn vàn tên ṭ phàm ṭc, bình dân giáo đ̣c cho đ̣n thi ṿ, bi tráng đ̣ g̣i ṃt ṿn đ̣ (hay ṃt ṭ ṇn xã ḥi) - ụng ṛ̣u: ăn nḥu, nâng ly, c̣ng ly, c̣n ly, nhâm nha, lai rai, tịn ṭu, nghinh ṭu...

C̣n chén là ṃt “ḅ lụt ḅt thành văn” duy nḥt c̣a xã ḥi Vịt Nam hôm nay đ̣ c̣ áp ḍng ṛt “nḥt trí.” Ṭ c̣p lãnh đ̣o nhà ṇc, c̣ quan chính quỵn cho đ̣n xí nghịp ṭ nhân, tịc ṭng ăn nḥu g̣n nḥ là ṃt nghị ḷ ḅt bục khi tịp quan khách các c̣p ḅc nhà ṇc học

ti p các đ i tác th ng m i... Không có ăn nh u đ c hi u là “không ph i phép,” “không bi t đi u,” “không r u không ph i l (vô t u b t thành l),” “khó ch i,” “ch i không vô...”

L n đ u v thăm Vi t Nam sau g n 30 năm, khi ti p xúc v i thân nhân, b n bè, ng i nào cũng than vãn là: “cu c s ng quá khó khăn,” “làm không đ s ng,” “g o châu c i qu ...” nh ng tôi l y làm ng c nhiên khi nhìn th y t thành ph l n cho đ n thôn quê, t đ ng ph l n đông ng i chen chúc cho đ n ngo i ô xa xôi v ng v , t nhà hàng sang tr ng máy l nh cho đ n quán cóc xiêu v o lồi thoi nh ch nhác v a hè, khi chi u t i v a lên đèn là đã đ y ngh t khách nh u!!! Tôi có đem chuy n “vô s các quán nh u đ y khách” ra h i m t đ ng môn cũ hi n đang làm vi c cho m t ngân hàng ở Sài gòn, thì ng i b n này tr l i là:

“Ông nói đúng. M i bu i chi u tan s , có ít nh t 5 hay 6 n i m i tôi đi nh u. Tôi ph i l a ch n m t ch ngon lành và t t nh t đ nh u m i ngày. Mà nè! bây gi , nói không quá, không nh u không th làm vi c đ c; b i vì các v làm ăn, trao đ i, ký k t, quy t đ nh c a c quan chính quy n cũng nh c s dân s th ng m i đ u ‘x lý’ không ph i ở trong văn phòng; mà trên bàn nh u!”

Tr i đ t! M này, các nhà lãnh đ o chính ph cũng nh xí nghi p t h p bàn và quy t đ nh m i chuy n khi đ u óc h t nh táo, thông thoáng mà còn đôi khi còn b sai l m đ v ; v y mà n c ta “m i quy t đ nh quan tr ng” đ u x y ở trên bàn nh u khi các ng i can đ đ u say kh t nôn e thì đ t n c này s đi v đâu? Có l ch có m t con đ ng rõ ràng nh t có th nhìn th y là s xu ng h c n c...

C n chén, c n ly, ăn nh u, hũ chìm, hũ n i... đó là chuy n bình th ng ở Vi t Nam (!) Ng i gi u có nhi u ti n, nhàn r i không s m t vi c thì nh u đã đành; Anh th h cũng nh u, anh xe ôm cũng nh u, anh nông dân cũng nh u; Có b ng đ i h c cũng nh u, công nhân tép riêu cũng nh u; Ng i d ng i gi i đ u nh u; Ph huynh ng i l n nh u, các em tu i h c sinh b t ch c nh u, không u ng đ c m i ph n (nh b) thì cũng đ c hai ba ph n là t t r i; Chuy n nh u không còn dành riêng cho nam gi i “h u phong” mà ph n con gái cũng theo ch ng, theo con, theo b n nh u qu c c n câu... Trên bàn nh u th y có m t đ m i thành ph n, m i gi i, m i trình đ ... và nh u v i m i “lý do.” B n bè g p nhau (không nh t thi t ph i là lâu ngày và t i sao) là ph i nh u... nh u “giao l u,” nh u “k t nghĩa,” nh u “tr c l sau quen...” R i đ n các đ p ma chay, c i h i, gi ch p, l h i, đ i h i, h i ngh , đình đám, kh i hành, khai tr ng là ph i có nh u... C nh u tr c r i tính sau. Ông Nguy n Hi n Lê trong t p “H i ký Nguy n Hi n Lê” đã k chuy n m t ngôi làng ở mi n b c ch h p nhau đào m t cái gi ng n c nho nh thôi; v y mà t lúc b t đ u kh i công đ n khi hoàn thành gi ng n c, dân làng đã t ch c nh u liên ti p t ng ch ng m t, đánh chén h t t ng c ng 42 con heo (?)... Thi t tình văn hóa ăn nh u c a n c ta đã đ n m c siêu đ ng.... M t hai ba c nu c chúng ta cùng nh u, cùng nhau “liên

hoan” m t ngh ... Chuy n đáng bu n là Vi t Nam, nh u còn đ c xem là m t l i th thắng ti n trên đ ng công danh (?) Nhi u s p l n c a c quan nhà n c cũng nh xí nghi p c n tuy n ng i “nh u gi i” đ làm ph tá giúp mình “u ng” trong các bu i nh u giao ti p... h i th t!

Theo th ng kê c a B Y t Vi t Nam, m i năm toàn qu c tiêu th kho ng 350 tri u lít r u, trong đó 90% s n l ng là r u n u th công. N n bi t danh t “r u n u th công” đ ch R u Tr ng. R u Tr ng còn đ c g i nh u tên khác nhau nh : R u Đ - r u tr ng n u l u tr n thu đ c đ m đi đ u c các b i c lau, c n ng, c đ khi b “Tây đoan” (m t l i c nh sát c a th c dân Pháp chuyên đi b t r u l u) lòng b t; R u Ngang – r u l u ph i đi t t v ngang đ đ m bán; R u Qu c L i – bán l u nh con cu c tr n l i trong b i, trái nghĩa c nghĩa đ n nghĩa bóng v i “R u Qu c Doanh” c a nhà n c...) C t m cho là th ng kê c a “B Y T” c a nhà n c ta đúng thì trung bình dân t c Vi t Nam tính đ đ u t già cho đ n s sinh n c c n chai trên 3 lít r u tr ng m i năm (?) Úi chà chà! Th có ch t ng i không?

Không ph i ch n c r u vào d dày là xong đâu. U ng r u thì ph i có “m i” ch ai mà u ng r u xuông? Ch th mà các ti m nh u, m i n i, m i ngày sáng ch ra thêm nh u món th c đ n nh u t phong phú đ n kinh h i: “đ c s n” th t r ng (nai, heo r ng, cá s u...), th t chu t, cóc, nh i, ch, l n, r n, th , đ ong, cua đ nh, b c p... R ng Vi t Nam càng ngày càng ít đi v b tàn phá khai thác không n ng tay thì l y đâu ra “đ c s n” “h ng v quê h ng” cung c p cho hàng hà quán nh u m i ngày đ u đ n nh th ... Ai có đ kh n ng phân bi t th t hay gi ? Mà đã không có ai kêu ca than phi n gì v chuy n “đ c s n” th t hay gi thì th c m c làm gì cho m t th i gi nh u quý báu... C ng thêm các tên g i “đ m tình quê h ng” nh : “món ăn ba mi n,” “n c m t quê h ng,” “th t bò t ung x o,” “ng c đ ng (dái dê) ti m thu c b c,” “cá s u hoa cà,” “cá kèo n ng m i,” “sò huy t rang me,” “gà quay lu ketchup, “đ ng bò n u bia,” “pín x t lát...”

R u bia làm gan, đ d y, tim m ch, l c ph ngũ t ng “banh ta lông” h t tr n h t tr i. R u làm th n kinh r i l an, tâm th n nh đang treo ng c trên cành cây - Không bi t đ u mình đang đ i tr i hay đ u đang đ i đ t??? Đâu có ai bu n đ ý đ n h u qu tai h i c a vi c u ng r u u ng bia. M i 30 tu i đ u, gi a ban ngày ban m t đã lần đ ng ra ch t v b nh gan; ho c đ t ng t “t t trong đ m” vì tim ng ng đ p (“cardiac arrest”, hay là b “th ng mã phong?” Ch có tr i bi t). R i gia đ nh b m nh u quá c đ a tin là b m ch t vì xui x o, trúng gió? (Gió “lào?”) Ch a t i 50 tu i đã đ t q y tai bi n m ch máu não, tàn ph v nh vi n. Đ t n c còn trông mong vào s c l c và trí óc đ đâu ra đ s n xu t, đ thắng ti n gi u m nh... Men r u còn làm thay đ i c cá tính con ng i, làm m t đi s đ ng hoàng s kỉnh tr ng. R u vào l i ra làm b n nh u gây g thanh toán chém gi t l n nhau; R u gây xâm ph m tình d c, b o hành gia đ nh (say r u đánh v đánh con dã man, v chém ch ng ...) tan hoang c a nhà sau khi say x n; Ch y xe gây tai n l u thông ch t ng i c cũng vì say x n... Nh ng t n n này các th phú văn ch ng lãng m n; nh ng t p phim b , phim ki m hi p bi tráng đâu có nh c đ n... Th t v y. Th nh c lãng m n đã t o n nh ng hình nh nam nhi v i th n thái hào s ng u ng r u nh n c l i; khác h n đ i

Văn hóa cội nguồn

Tác Giả: Trán Văn Giang

Thứ Tư: 21 Tháng 4 Năm 2010 21:36

Sáng thác tá cáa con ngái phạm tác say ráu, ối máa, phá phác, mát mái, mát hán...

Đáu tiên hãy thánghe ông thi sĩ Váng Hàn (xá tháu này chá là quan văn), trái gà không chát, còn mángá ngay trong ban ngày trái sáng, cáa thái thánh Đáng (thá ká thá 8 sau Công Nguyên) ca ngái sá bị tráng cáa chián sĩ uáng ráu trác khi ra trán nhá sau:

Bá đào má táu dá quang bôi
Đác má bà mã tháng tháoi
Túy ngáa sa tráng quân mác táu
Cá lai chinh chián ká nhân hái.
(Láng Châu Tá - Váng Hàn)

Đách nghĩa nôm là:

Ráu bá đào cùng vái chén táu ly
Muán uáng nháng tá bà đã gác lên ngáa
Say khát nám sa tráng, bác chá cái
Xáa nay chinh chián máy ai trá vá.

Đách ra thành thá

Bá đào ráu ngát chén táu ly
Toan nháp tá bà đã gác đi
Say khát sa tráng anh chá máa
Xáa nay chinh chián máy ai vá.
(Trán Quang Trân)

Ráu bá-đào, chén dá quang
Muán say, đàn đã rán vang gác rái
Sa tráng say ngá ai cái
Tá xáa chinh chián máy ngái i vá đâu.
(Trán Tráng San)

“X̣a nay chinh chịn ṃy ai ṿ.” Nḥn xét này c̣a ông Hàn gần bát sách lụn g̣n đúng không c̣n pḥi bàn thêm. Ḅi vì đi đánh tṛn khác xa ṿi đi “cḥ” hay đi đ̣o trong công viên. Tṛn ṃc là cḥ tên bay đ̣n ḷc chịn sĩ ṃt ṃng đ̣ nḥ không. Nḥng cái ông Hàn trói gà không cḥt này không nḥng đã xúi ḅy mà còn có máu khô hài: “Sa tṛng say ng̣ ai c̣i.” ̣y! Ụng ṛu say kḥt ṛi vào chui phòng đ̣p cḥn ng̣ ṿi ṿ còn có tḥ cḥt (xin đ̣c ḷi tại ṇn “âm tḥm ṭ ṭ trong đêm!” ̣ bên trên). Cḥ ra tṛn mà say ṛu thì cḥt là cḥc cḥn cḥm pḥn cḥm. Qụ qụng ṇa ṭ nḥn a mê đi ng̣ ng̣ gịa ḷn tên mũi đ̣n thì không cḥt vì đ̣n c̣a quân đ̣ch cũng cḥt vì đ̣n ḷc c̣a quân ta.

Bây gị nghe ông danh sĩ tḥ hai – nhà tḥ Nguỵn Bá Trác – cũng ḷi ca ṇi nịm bi tráng (không hịu sao “ụng ṛu” trong tḥ phú c̣ pḥi đi c̣p ṿi 2 cḥ này nḥ?) c̣a chí sĩ ḷu vong tḥt tḥi qua bài “Ḥ Tṛng ng̣:

Ḥ tṛng, ḥ tṛng

Ta bịt rót ṿ đâu?

Nào ai ṭ nḥ...

Nào ai say...

Chí ta bịt, lòng ta hay...

Nam nhi ṣ nghịp̣ ḥ tḥ

Ḥ ṭ cùng ṣ u đ̣i c̣ cây...

(Ḥ Tṛng ng̣ – Nguỵn Bá Trác đ̣ch thoát ṭ ṃt ca khúc c̣a Trung Qục – tên là “Nam Pḥng Ca Khúc” - vào kḥng năm 1912 ???)

Bài này đã làm nḥng ng̣i yêu tḥ ṛu ṛt thích thú cái phong ṿ kḥng khái mà bi tráng c̣a ḳ sĩ vì ṿn ṇc pḥi đ̣c ngang tṛi đ̣t (nói nôm na là đang ṣng đ̣i ḷu vong đ̣t khách qụng̣i) cho đ̣n khi đã già ḷ kḥ, tóc ḅc răng long (hay đ̣u hói, ḅng ḅ, răng gị) ḥt ṛi mà ṿn ḅt đ̣c chí; ṃn chai ṛu (cognac) đ̣ than tḥ, gịi bụn (?) ṿi ng̣i đ̣ng ḥng (cũng đ̣ng hoàn c̣nh tḥt chí...) Riêng cá nhân tôi cũng là dân ṭ ṇn ṿt bịn, vì không bịt ụng ṛu và cũng không pḥi thi sĩ cho nên đ̣c và tḥy bài tḥ ḅt ḥ này có vài ṿn đ̣:

- Tḥ nḥt “Ta bịt rót ṿ đâu?” Ṛu thì pḥi rót vào chén hay vào ly hay cùng ḷm là rót tḥng vào mịng cḥ không tḥ rót lung tung đ̣c; coi cḥng rót ḷm vào mũi thì có đ̣ng ṣc ṣa cḥt ḅ!

- Tḥ hai, “Nào ai ṭ nḥ, nào ai say?” Đã tính chuỵn đi c̣u ṇc thì luôn luôn pḥi ṭ nḥ ṭo nḥ con sáo ṣu. Cḥ c̣ say túy lúy thì ngay ḅn thân mình còn cḥa c̣u đ̣c nói gì đ̣n chuỵn

trng đ i c u n c c u dân...

Bây giờ quay trở lại với n đ say x n trong n c Vi t Nam.... Ng i giờ, đ i gia nh u say x n xong ngày mai ng su t ngày thì cũng xong vì c r i; ch anh th b n c nông say x n mà ngày mai ph i đi làm công vì c lao đ ng s n xu t b ng tay chân nhà máy; ph i s đ ng máy ti n, máy c t, máy c a thì c h i đ c ngh h u non (t t nhiên là không lãnh l ng) r t cao!

Không hi u lãnh đ o nhà n c có đ tâm hay không ch cái quang c nh đ i s ng c a dân càng khó khăn, dân càng nh u mút mùa l th y không ph i là đ u hi u t t đánh đ u s th ng ti n đ u! Dân ph i u ng r u nhi u đ gi i s u, đ c quên đi cái th c t quá cay đ ng mà h không thay đ i đ c! Liên xô tr c đây cũng có t l dân đen nghi n r u (volka) cao nh t th gi i vì cùng m t lý do; không ph i vì h s ng đ y đ , m no...! Tôi không h th y nhà n c, gi i ch c th m q y n nào có m t bi n pháp hay ph ng án nào đ c nh giác, đ làm gi m thi u hay giáo đ c t n n ăn nh u t i b n mút ch này? M t khác, các báo in, đ i n báo (“internet”), phim nh còn thi đua nhau gi i thi u, qu ng cáo các món ăn ch i và nh u nh t, r rê b m nh u gia nh p các h i nhóm (clubs) nh u... Trên toàn qu c, các nhà máy bia, nhà n u c t r u “chính qui” cũng nh “chui” m c lên nh n m. “C u” nhi u thì t t nhiên ph i có “cung.” S n xu t không đ thì c vì c nh p c ng thêm r u bia t n c ngoài vào cho đ . U ng r u không đ n ng đ (vì th ng có nhi u r u gi !) thì c cho thêm thu c r y, c n s ng... vào đ u ng cho ói ra m t xanh, cho “tím c chi u hoang bi n bi t...” m i đã.

Văn hóa c n ch n!

Tác Giả: Tr n Văn Giang

Th#7913; T#432;, 21 Th#225;ng 4 N#259;m 2010 21:36



Người ta nói rằng người có lòng dũng cảm thì không sợ hãi, nhưng người có lòng dũng cảm là người không sợ hãi.